

Natuurhistorisch & Volkenkundig

MUSEUM OUDENBOSCH

Jaarverslag 2019

NATUURHISTORISCH
MUSEUM
VOLKENKUNDIG
OUDENBOSCH

Jaarverslag 2019

Het jaar 2019 stond grotendeels in het teken van het eeuwfeest van onze bijzondere wisent. Wanneer je als museum een historisch dier in je collectie hebt, dat ook nog eens veel betekend heeft voor de wisent-populatie in de wereld, dan is dat een kadootje om met beide handen aan te pakken.

Met ook twee mooie thema-exposities binnen de andere afdelingen wisten we een mooi en gevarieerd aanbod te presenteren aan de bezoekers. Het was dus weer een jaar om met trots en dankbaarheid op terug te kijken. Dit jaarverslag legt die terugblik vast.

Dan blijkt weer de unieke positie van het museum in de gemeente Halderberge en de bijzondere kanten van de collecties. Een museum dat het waard is om niet alleen te behouden in zijn vorm en presentatie, maar deze ook beter en mooier voor het voetlicht te plaatsen. We doen daarvoor ons best tijdens de overleggen over het nieuwe erfgoed- en cultuurcentrum. Het blijft een klein wonder dat een museum met zo'n rijke historie en zoveel diverse kanten nog steeds floreert dankzij een groep enthousiaste vrijwilligers die hun interesses en krachten zodanig weten te bundelen en in te zetten, dat zich jaar na jaar een mooie en groeiende organisatie weet te ontplooiën, gevoed door de welwillende gestes van sponsors, donateurs en geïnteresseerden.

Aan de andere kant : met die ingrediënten is de continuïteit ook een 'natuurlijk' gegeven waarmee we de toekomst met vertrouwen tegemoet zien.

Aan allen die - op welke wijze dan ook - zijn betrokken bij het Natuurhistorisch en Volkenkundig Museum: dank! Laat u inspireren door wat tot stand is gebracht en beschouw elke gedoneerde bijdrage, zowel materieel als in natura, als een investering in onze (culturele) samenleving.

Marcel Deelen, voorzitter

INHOUD

Personeel	bestuur, medewerkers	blz. 3
Bezoekers	aantallen, extra's	blz. 5
Financiën	subsidies en sponsorgelden, financieel verslag	blz. 7
Educatie	contact met scholen, Zomerschool	blz. 9
Gebouw	Technische Dienst, onderhoud	blz. 11
Publiciteit	pers, nieuws, website	blz. 13
Collecties	beheer, bijzondere objecten, aanwinsten	blz. 15
	<i>Natuurhistorie</i>	blz. 17
	<i>afd. Geologie</i>	blz. 17
	<i>afd. Archeologie</i>	blz. 18
	<i>afd. Volkenkunde</i>	blz. 18
Vooruitblik	plannen en verwachtingen	blz. 19

COLOFON

Uitgave:

St. Natuurhistorisch en
Volkenkundig Museum
Oudenbosch.
info@nvmoudenbosch.nl
www.nvmoudenbosch.nl

Opmaak en redactie:

Marcel Deelen

Druk:

drukkerij Novum,
Oudenbosch

NVMO

Secretariaat: postbus 163
4730 AD Oudenbosch

Bezoekadres: Markt 30a
4731 HP Oudenbosch

Voorzijde:

selfies, gemaakt bij en
met de 'jarige' Schaljapin

Achterpagina:

Twee kranteartikelen
over de 'jarige'
Schaljapin

LEVENSONSRIJ

BESTUUR

Het bestuur werd in 2019 gevormd door de volgende leden:

Voorzitter: M.J.A. Deelen
Secretaris: E.N. Beekman
Penningmeester: C. Daleboudt
Leden: V. Willemsen
L.J.A. Bolder
A.M. Visser

Het bestuur kwam in 2019 zeven keer bijeen voor een bestuursvergadering.

Beleid, nu en in de toekomst

Leidraad bleef in 2019:

- Welk imago hebben we en wat willen we uitstralen?
- Is de wijze van collectiebeheer toereikend en kan het professioneler?
- Hoe bevorderen we de deskundigheid van bestuur en medewerkers?

Dit met de optie tot groei en met het oog op een mogelijke verhuizing. Wij bouwen voort op wat al 35 jaar door medewerkers en als stichting gedaan wordt. Het is een blijvend proces. 🐦

Het thema voor de beleidsperiode 2016 – 2019 is: 'Afkomst en toekomst'.

Daarmee wordt aangegeven dat erfgoed niet alleen aan de basis staat van onze cultuur, maar ook de richting bepaalt waarheen we gaan. Met de huidige collecties bezit het NVMO een respectabel deel erfgoed dat meetelt in het culturele en museale aanbod binnen Nederland. Van belang is dat de collecties zo langzamerhand op een niveau komen dat ze - zeker op Volkenkundig terrein - van steeds groter belang zijn.

Deskundigheidsbevordering

Het museum telt diverse mensen onder haar geleiden met diverse vaardigheden. Er is een eigen geoloog, archeoloog, bioloog, ornitholoog, antropoloog en museoloog.

Via Erfgoed Brabant kunnen diverse cursussen worden gevolgd. In 2019 werd hiervan geen gebruik gemaakt.

MEDEWERKERS

Ten behoeve van de museumwerkzaamheden zijn vele vrijwilligers actief: Halderberge 19, als volgt verdeeld:

Oudenbosch 16
Oud Gastel 3

en voorts:

Bergen op Zoom 1
Fijnaart 2
Ossendrecht 2
Roosendaal 1
Rucphen 1
Steenbergen 1
Zevenbergen 1
Totaal 26

Vier nieuwe medewerkers versterkten het team, twee stopten.

De jongste medewerker is 15, oudste is 85. We eindigden het jaar met 26 medewerkers met een gemiddelde leeftijd van 61 jaar. 🐦

Reanimatiecursus

In september was een herhalingscursus reanimatie met AED-gebruik. Zes deelnemers volgden deze cursus. Gelukkig zijn er meer medewerkers die kunnen reanimeren. De cursus werd door het museum betaald. 🐦

Attentieregeling

Deze regeling is gericht op dienstjaren van medewerkers, als blijk van waardering. De jubilea worden in de begroting opgenomen. In 2019 waren er vijf medewerkers met een lustrumjaar.

Vrijwilligerscoördinator

De vrijwilligerscoördinator Veronica Willemsen verzorgt de overeenkomsten met vrijwilligers en voert minimaal 1x per twee jaar gesprekken met de medewerkers, thuis of in het museum. De inhoud gaat over het museum, maar ook over de vraag iemand goed in is en eigen interesses.

Om medewerkers te verbinden, is gekozen voor een gezamenlijke jaarlijkse lunch. Dit biedt gelegenheid om te bespreken wat er uit gesprekken is gekomen en wat er mee gedaan is.

Voor de medewerkers verschijnt het vlugschrift 'Tussendoortje' met info over nieuwe medewerkers, wetenswaardigheden, onderhoud, veranderingen, etc.. In 2019 verscheen het 4 keer.

Activiteiten voor de medewerkers:

Het doel van de activiteiten is om op een ontspannen manier de onderlinge band te versterken en tevens om de medewerkers betrokken te houden en om hun kennis omtrent museum en collecties bij te spijkeren.

18 januari Opening van het Nieuwe Museumjaar. De voorzitter blikte terug op 2018. Medewerker Piet Huesman schonk een korwar aan het museum en vertelde over dit object. Verder was er een presentatie door Jacques Hopstaken -medewerker van het eerste uur- over de historie van het museum en door Joop de Regt (oud-voorzitter) over de historie en de geologie-afdeling.

9 mei medewerkersavond

4 sept. medewerkersavond

9 nov. medewerkerslunch.

Wekelijks worden op dinsdag- en woensdagochtend (onderhouds)werkzaamheden verricht.

Enkele malen was er een schoonmaakochtend met gezamenlijke inzet, met name gericht op de vitrines.

Medewerkerslunch

Ongeveer de helft van de medewerkers was aanwezig. Tijdens de lunchbijeenkomst op 9 november, de gelegenheid om elkaar informeel te ontmoeten. Ook werden ervaringen gedeeld.

Vijf jubilarissen werden in het zonnetje gezet vanwege 5 en 10 jaar inzet.

Bijzonder was het muzikale optreden door de 'MusMuzen', een groep medewerkers dat bestond uit zangers Hub, Maria en Kees, gitaristen Cor en Lieselotte en djembéspelers Masha en Veronica. 🐦

SDRFFONZFB

Individueel		In groepsverband	
Volwassenen	410	al dan niet buiten de reguliere openingstijden	
Kinderen t/m 12 jr (incl.CJP)	095	en via lezingen, excursies en ontvangsten:	
Niet-betalenden	193	Volwassenen	082
deelnemers Zomerschool	42	Kinderen (al dan niet in schoolverband)	247
Totaal	740	Totaal (740+329)	1069

In 2019 bezochten 16 groepen het NVMO met in totaal 82 kinderen en 247 volwassenen/begeleiders. Dit waren 6 schoolklassen die in het kader van Museumschatjes seizoen 2018/2019 het museum bezochten en 1 klas voor Museumschatjes seizoen 2019/2020, er waren 3 schoolklassen die op schoolkamp waren, 2 groepen die tijdens de Klassendag in het kader van het Monumentenweekend naar het museum kwamen en er waren 3 familiegroepen.

Op 3 februari hield de Vereniging voor Tribale kunst de jaarvergadering in de Gehoorzaal, compleet met koffie en lunch, presentatie en een uitleg door Piet Huesman over een aantal Tribale voorwerpen.

Ook was er een inloopmiddag over Memorix Major voor belangstellenden. Dit registratiesysteem is dit jaar door het museum in gebruik genomen.

In het voorjaar is de gehoorzaal 10 weken verhuurd voor het geven van een schildercursus.

Toegangsprijs

Het toegangskaartje bleef in 2019 ongewijzigd (€ 4,50 voor volwassenen en € 2,50 voor kinderen tot twaalf jaar). Dit is inclusief een kop koffie, thee of chocola. Donateurs kunnen gratis het museum bezoeken.

Openingstijden

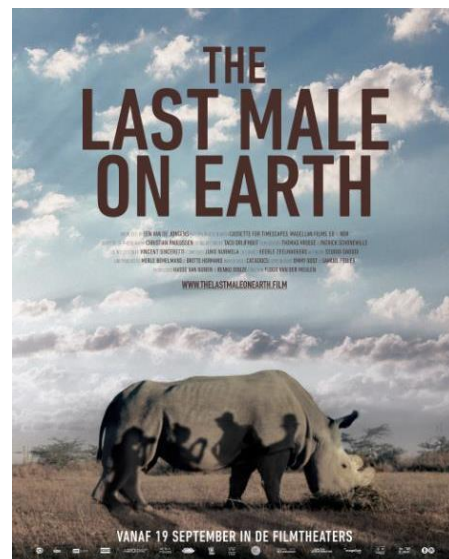
De openingstijden van het museum zijn van 13.30 uur tot 16.30 uur. Zomeropening : van 1 maart tot en met september was het museum extra open op zaterdagmiddag (twee maanden eerder dankzij extra medewerkers.

Toeristische initiatieven

Het NVMO neemt met regelmaat deel aan de zogenaamde Parelpad-overleggen, gericht op gezamenlijke activiteiten op toeristisch gebied door de 'pareltjes van Oudenbosch' om zo bezoekers naar Oudenbosch te trekken.

EXTRA ACTIVITEITEN

- 16 maart opening expositie 'Elpenbeen en Zilver'
- 11 mei lezing en proeverij door Claudia Vandepoel (De Historische Keuken) in het kader van de nationale Romeinenweek. (Succesvol verlopen met 21 deelnemers).
- 6 juni presentatie over bewoners en bodemvondsten tijdens het AWN-onderzoek eind jaren '90 aan de Kade in Oudenbosch, door Mark Buijs.
- 23 juni Aloysiusdag. (000 bezoekers).
- 8 juli start Museumzomerschool
- 7 sept. klassendag voorafgaand aan Monumentenweekend (2 klassen)
- 8/9 sept. Monumentenweekend (110 bezoekers).
- 22 sept. filmvertoning 'The Last Male on Earth', over de allerlaatste noordelijke witte neushoorn op aarde ter gelegenheid van World Rhino Day. ⇨
- 6 oktober Vogelexcursie naar de Vogelboulevard-Hellegatsplaten
- 18 okt opening expositie 'InteresZAND'
- 6 nov eeuwfeest wisent, voor de jeugd
- 10 nov idem voor belangstellenden en genodigden

Financien

Ofschoon het NVMO, door het bezit van bijzondere collecties, in staat is financiële middelen te genereren, zal het nooit zelfvoorzienend kunnen worden.

Maar als beheerder van erfgoed en het conserveren, onderzoeken en (digitaal) toegankelijk maken daarvan, heeft het museum - net als alle erfgoedbeheerders - het recht om geld te kosten.

Rabobank Clubkascampagne

De deelname aan de Rabobank Clubkascampagne was goed voor een bijdrage van € 282,03

Actie Tank & Schenk

Tankstation Jora steunt verenigingen met een actie waarbij per getankte liter 1 cent wordt afgedragen. Tweemaal per jaar ontvangen alle deelnemers het gespaarde bedrag.

FINANCIEEL VERSLAG 2019

REKENING VAN KOSTEN EN BATEN 2019

KOSTEN	2019	2018	BATEN	2019	2018
Huur gebouw	0,45	0,45	Subsidie gemeente	6.937,00	6.917,00
Belastingen	1.175,29	957,84	Sponsors	1.402,71	1.682,03
Gas / water / elektra	4.895,62	4.400,55	Donateurs	868,00	950,50
Schoonmaakkosten	804,58	779,21	Entree algemeen	2.004,12	1.996,23
Overige huisvestingskosten	12,69		Entree groepsbezoek	737,44	1.648,66
Verzekeringen	1.468,34	1.455,72	Entree zomerschool	424,30	613,21
Onderhoud inventaris	207,39	232,98	Verhuur materialen / ruimte	303,80	491,73
Collectiebeheer	896,57	1.270,77	Diensten	352,29	
Representatie	129,88		Resultaat winkel	247,94	361,03
Inschrijving Museumregister	158,00	153,00	Ontvangen rente		0,47
Exposities en activiteiten	757,09	1.721,24	Overige inkomsten	21,86	878,38
Zomerschool	675,00	35,98			
Materiaal	84,95	81,25			
Porti / telefoon / drukwerk	2.515,35	1.905,18			
Onderhoud website	749,40	200,40			
Bestuur en administratie	151,61	308,89	Incidenteel resultaat		7,37
Overige kosten medewerkers	111,67	407,13			
Reclame en PR	110,00	575,00	TOTALE BATEN	13.299,46	15.546,61
Bankkosten	268,75	239,70			
Algemene kosten	27,59	84,28			
TOTALE KOSTEN	15.200,22	14.809,57	VERLIES LOPEND BOEKJAAR	1.900,76	
			WINST LOPEND BOEKJAAR		737,04

BEGROTING 2020

KOSTEN	begroot 2020	BATEN	begroot 2020
Huur gebouw	P.M.	Subsidie gemeente	7.000,00
Belastingen	900,00	Sponsors	1.700,00
Gas / water / elektra	4.700,00	Donateurs	1.000,00
Onderhoud gebouw	100,00	Entree algemeen	2.000,00
Schoonmaakkosten	1.000,00	Entree groepsbezoek	1.800,00
Verzekeringen	1.500,00	Entree zomerschool	800,00
Kosten inventaris	200,00	Verhuur materialen / ruimte	400,00
Collectiebeheer	800,00	Overige inkomsten	100,00
Museumregister	200,00	Winkel	400,00
Reclame en PR	200,00	Ontvangen rente	P.M.
Porti / telefoon / drukwerk / website	2.000,00		
Onderhoud website	400,00		
Kosten vrijwilligers	400,00		
Deskundigheidsbevordering	300,00		
Administratie	300,00		
Materiaal	200,00		
Zomerschool	500,00		
Exposities en activiteiten	1.200,00		
Bankkosten	300,00		
Algemene kosten	P.M.		
TOTALE KOSTEN	15.200,00	TOTALE BATEN	15.200,00

EDUCATIE

Educatie

Educatie is naast de museale poot een steunpilaar van het NVMO. De inzet van de collectie om kennis te verbreiden is al jaren een uitgangspunt. Het NVMO poogt een verlengstuk te zijn van het onderwijs. Daarnaast worden initiatieven ontplooid om cursussen aan te bieden. Zoals de Vogelexcursie op 6 oktober.

ONDERWIJSAANBOD

Contacten met scholen

Regelmatig bellen de scholen voor een afspraak voor een groepsbezoek. Een aantal scholen is “vaste klant”. Het is fijn dat ze ons steeds weten te vinden en tevreden zijn met de ontvangst en onze exposities.

Maatschappelijke Stage

In 2019 werd één stagiaire begeleid. Zij richtte zich op archeologie, met name de opgraving aan de Kade in Oudenbosch eind jaren '90. Op 20 april gaf zij hierover een presentatie.

ZOMERSCHOOL

Op 8 juli startte voor het derde jaar de Museumzomerschool. De Zomerschool kent een gevarieerd aanbod van cursussen rond de thema's natuur, geologie en volkenkunde. De cursussen werden gegeven door ervaren, deskundige en bevlogen docenten met een eigen atelier, praktijk of bedrijf. Lezinghouders zijn gedreven onderzoekers die vele jaren onderzoek deden naar de onderwerpen van hun keuze.

De cursussen vonden plaats in juli en augustus. De schildercursus van 8 en 9 juli ging niet door vanwege te weinig aanmeldingen (1). Totaal namen 42 mensen aan de cursussen deel.

woensdag 10 juli	Dieren prepareren, met preparateurs Bas Perdijk en Niek Lieshout
maandag 12 augustus	portretschilderen deel 1, docente Ragna van Ast
dinsdag 13 augustus	portretschilderen deel 2, docente Ragna van Ast
woensdag 14 augustus	Dieren prepareren, met preparateurs Bas Perdijk en Niek Lieshout
donderdag 15 augustus	'cursus vogelherkenning' met Cor van Aart
vrijdag 16 augustus	lezing 'de Brabantse Wal, ontstaan (geologie), verdrinken dorpen en natuurontwikkeling', door Willem de Weert, schrijver van o.m. het lijvige boek 'Ontdek de Brabantse Wal' (foto).

h
e
t

G
E
B
O
U
W

Het Natuurhistorisch en Volkenkundig Museum is gehuisvest in de voormalige Reginabouw van het Saint Louis-complex. Het pand uit 1882 ontleent de naam aan het Mariabeeld in de voorgevel. Omstreeks 1970 werd de bovenzaal van de Reginabouw ingericht als Natuurhistorisch- en Volkenkundig Museum, tot die tijd ondergebracht in de Vincentiusbouw. In volgende jaren kwamen uiteindelijk alle ruimten van het pand in dienst van de exposities.

Het gebouw is zo goed als mogelijk ingericht om de museale collecties op een verantwoorde wijze te herbergen, maar bouwtechnisch is het gemeentelijke monument niet echt geschikt hiervoor. Aan de plannen van de gemeente Halderberge om diverse culturele instellingen onder te brengen in één centrum wordt dan ook door het museumbestuur positief meegedacht. Een geschikt pand biedt niet alleen mogelijkheden voor een effectief klimaatbeheer, maar ook opties om de diverse exposities op een waardige wijze tentoon te stellen.

Ondanks deze plannen blijft gewerkt worden aan interne voorzieningen en aanpassingen om het museum en de presentaties in een zo optimaal mogelijke en representatieve staat te houden.

Jammer blijft het dat, zeker waar het de Volkenkundige collectie betreft, steeds een keuze moet worden gemaakt welke deel van de collectie wordt geëxposeerd, en dat terwijl juist op dit gebied a) het interne aanbod groeit en b) op landelijke schaal het aanbod verschaalt. Juist hier liggen de kansen die bij een verplaatsing van het NVMO niet mogen worden veracht!

VERHUIZING / ONTWIKKELING CULTUUR- EN ERFGOEDCENTRUM SAINT LOUIS

Eind januari zond het museumbestuur een stevige brief naar de gemeente inzake het voorgenomen besluit over de invulling van het nieuwe cultuur- en erfgoedcentrum. Het bestuur was het oneens met een nieuw soort cultureel centrum met daarin slechts de ingrediënten van de huidige cultuurdragers.

Het NVMO is als eigenaar van de collecties niet van zins om deze over te dragen aan een (nieuwe) organisatie die zijn bestaansrecht nog moet bewijzen en waarvan we geen idee hebben of deze hiermee verantwoord kan en zal omgaan. Ook was het bestuur het oneens met het opknippen van de collecties.

Mede naar aanleiding daarvan vond op 27 februari een gesprek plaats met de wethouder en de projectleider en werd een nieuw plan op tafel gelegd. In dit voorstel was ondermeer het uitgangspunt dat er geen versnippering plaatsvindt van de beide musea (NVMO en Zouavenmuseum). Het NVMO komt als geheel op een deel van de eerste verdieping.

Dit voorstel oogde realistischer dan de eerder ter tafel gebrachte opties. Het museumbestuur ziet het unaniem als een positieve ontwikkeling die zowel het NVMO meer recht doet en die de slagingskans van het nieuwe cultuurcentrum vergroot.

Wel is benadrukt dat het genoemde aantal vierkante meters nog niet voldoet. Het bestuur houdt er aan vast dat verhoging van dit aspect essentieel is. Verder is genoemd dat rekening gehouden dient te worden met kosten voor verhuizing van het museum (inclusief verplaatsing cq opbouw van historisch interieur), alsmede klimaatgestuurde expositie- en depotruimten (en vooral *toereikende* depot-/werkruimten, die overigens niet per definitie naast de expositieruimten hoeven te liggen).

TECHNISCHE DIENST / HUISHOUDELIJKE DIENST

De Technische Dienst bestond in 2019 uit twee personen, De extra aangetrokken medewerker is na enkele maanden weer gestopt wegens lichamelijke problemen.

Permanent wordt de Relatieve Vochtigheid en Temperatuur van de afdelingen gemeten, de resultaten hiervan worden digitaal vastgelegd en beoordeeld. De luchtontvochtiger, die vorig jaar werd geplaatst, is na een storing wederom gerepareerd door de Technische Dienst

Eind januari bleek de vloer Geheerzaal weer rot, de gemeente herstellde direct. De afwerking van dit geheel werd door eigen medewerkers uitgevoerd.

Op 26 maart is de banier die door de storm op 13 maart was losgeraakt, weer opgehangen. Dit gebeurde met een hoogwerker die beschikbaar was gesteld door schildersbedrijf Sjef van den Berg.

Ter voorbereiding op de 'wisentviering' in

november werd de Geheerzaal aan kant gemaakt. Het kunstwerk van Rob Hopstaken is naar de Bovenzaal verplaatst, waar dit meer op z'n plaats is. De zijwand van de

Gehoorzaal werd opnieuw geverfd. Aan de wand werd daarna een collage van 18 foto's met betrekking op de wisent gemaakt en opgehangen.

De videopresentatie op een van de beeldschermen is aangepast om het eeuwfeest van de Wisent toe te lichten. De wisent zelf is op kunstgras gezet om de feestelijke gebeurtenissen te benadrukken.

De computer met toebehoren is ingebouwd in een kast in de Geheerzaal. De kabels werden opnieuw aangelegd.

De afdeling Milieu is ontmanteld en opgeslagen om t.z.t. (na verhuizing) deze geactualiseerd weer te presenteren.

In juni werd een tijdelijke tentoonstelling van de resultaten van de portrettekenen-cursus gemaakt. Tevens werden 12 portrettekeningen van Ragna van Ast opgehangen.

In de Bovenzaal is een beeldscherm gerepareerd en wordt nu gebruikt voor de vlinderpresentatie

Regelmatig zijn er op advies van Ruiters Bedrijfshygiëne, dat regelmatig controles uitvoert, maatregelen genomen om ongedierte te bestrijden.

In het voorste depot op zolder werden extra rekken gemaakt voor de opslag van materiaal.

Voor de InteresZand-tentoonstelling is de verlichting in de vitrinekast aangevuld met ledverlichting.

Gedurende het gehele jaar werden algemene werkzaamheden uitgevoerd, zoals het onderhoud aan de (buiten)verlichting, het onderhouden van de bestrating en onkruidbestrijding buiten, aanpassen van meubilair en vele andere kleine werkzaamheden.

PUBLICITEIT

In 2019 werden 25 persberichten verspreid. Daarvan hadden er 3 betrekking op het Object van de Maand en 6 op het eeuwfeest van de wisent. De andere gingen over de Zomerschool (4), de (thema-)exposities (Elpenbeen en zilver, Dieren rond de boerderij, Materniteitsbeelden, InteresZAND), het Monumentenweekend, de Vogelexcursie.

Tweemaal verscheen Museum op Zicht, in juni en december, met aandacht voor actuele zaken en achtergrondartikelen. In beide uitgaven kreeg de jarige wisent ruime aandacht.

Viermaal verscheen het Tussendoortje met mededelingen voor de medewerkers.

Driemaal verscheen een Nieuwsbrief (in mei, september en oktober) met daarin informatie voor de donateurs betreffende proeven in de Romeinse keuken op 11 mei, kunstexpositie vanaf 15 mei, Archeologielezing op 6 juni, neushoornfilm op 22 september, thema-expositie ZAND vanaf 18 oktober, verjaardagsfeest Schaljapin op 6 en 10 november.

WEBSITE

De website brengt het museum over grenzen. Het aantal digitale bezoekers overstijgt dat van de lijfelijke bezoekers, wat betekent dat het museum zich representatief moet presenteren zonder de meerwaarde van een 'echt' bezoek weg te geven. Veel geraadpleegde pagina's zijn de openingstijden en actualiteiten. Het NVMO wordt via Facebook door 141 mensen gevolgd.

MEDIA

Enkele onderwerpen / gebeurtenissen zorgden voor (extra) publiciteit. Het eeuwfeest van Schaljapin was goed voor diverse publiciteitsuitingen gedurende het jaar. Maar ook de exposities en de Zomerschool zorgden voor nieuws.

9 feb. radio-interview Ons West-Brabant over de 2 thema-exposities 'Dieren op en rond de boerderij' en 'Materniteitsbeelden'.

16 maart radio-interview Ons West Brabant inzake onze positie in het cultuur- en erfgoedcentrum Saint Louis.

Tevens werd de expositie 'Elpenbeen en zilver' onder de aandacht gebracht.

17 april uitgave van een special van de Toeristische Initiatiefgroep via de Halderbergse Bode, met daarin een artikel om mensen te stimuleren een bezoek te brengen aan het NVMO.

25 mei radio-interview streekomroep Ons West-Brabant over Schaljapin, de 100-jarige wisent

29 juni radio-interview over de fotowedstrijd rondom de jarige wisent in het programma Weekend FM op Ons West Brabant.

Zelfde dag over de Museumzomerschool in het informatieve radioprogramma Streekwijzer op Ons West Brabant.

7 november nieuwsonderwerp over eeuwfeest wisent op tv bij Omroep Brabant

11 november groot artikel in BN/De Stem over Schaljapin.

Wisent

In 2019 was het honderd jaar geleden dat onze wisent werd geboren. Reden dus om hieraan aandacht te besteden. De Gehoorzaal van het museum werd ingericht als wisentruimte, met alle informatie over Schaljapin en een vitrine met objecten. Bij de koffie werden speciale wisentkoeken gepresenteerd. Ook werd een selfie-wedstrijd georganiseerd. Diergaarde Artis, waar het dier vanaf 1921 leefde, dook het archief in en stelde een lijvige scriptie samen.

Omroep Brabant maakte er een ludiek tv-onderwerp van.

Op 6 november werd zijn eeuwfeest gevierd voor de jeugd, in aanwezigheid van kinderburgemeester Minke Laros. Ook afgevaardigden van Artis waren hierbij aanwezig.

Op zondag 10 november werd het feest nog eens overgedaan voor andere genodigden en belangstellenden en in aanwezigheid van wethouder Jan Mollen.

Voor de gelegenheid werd een wisentlied geschreven op de melodie van het russische lied 'Dark eyes' (*Ochi chernye*). Lieselotte Bolder zorgde voor een prachtige wisenttaart. Tijdens de bijeenkomsten werd een korte documentaire vertoond over wisenten op het Kraansvlak.

Advertenties

Betaald adverteren wordt gezien de kosten niet meer gedaan. De diverse activiteiten en de collecties zijn in staat zelf voor publiciteit te zorgen. De bespaarde kosten werden deels geïnvesteerd in de collectie. Een kosteloze vermelding werd opgenomen in de Gemeentegids Halderberge.

Activiteiten werden regelmatig vermeld op de toeristische site www.hartelijkhalderberge.nl.

Nieuwe folder

De folder van het NVMO werd bijgewerkt en herdrukt. De oude folders waren op en dat was dus het goede moment om de tekst na te lopen.

Deel Indiëcollectie op site Erfgoed Brabant

Per 1 juli werd het thema Indonesië centraal geplaatst op de website van Erfgoed Brabant: Brabants Erfgoed 'Collectie in de spotlight'. Daarbij ook enkele objecten. Zo werd bijvoorbeeld alleen al juli de 'collectie' 3446 keer bekeken. Ook het aangeleverde artikel 'Een collectie met een koloniaal verleden in Oudenbosch' kon rekenen op belangstelling.

Brabant Cloud

Aan Team Brabant Cloud werden gegevens over onze archeologische collectie doorgegeven. Extra aandacht kreeg hiermee onze Romeinse Collectie: "Het NVMO toont een prachtige collectie bodenvondsten uit het West-Brabantse landschap, waaronder unieke Romeinse vondsten."

Het was Broeder Christoffor die in de jaren vijftig al begon met deze bijzondere collectie. Door actief wervingsbeleid van broeder Christoffor is divers uniek materiaal binnengehaald dat teruggaat tot de Romeinse tijd. Ook bevat de collectie veel regionale artefacten.

Werkgroep PR

De werkgroep PR herleefde na 3 jaar en kwam enkele malen samen. Vooral het wisentfeest werd voorbereid.

BEHEER

Het Natuurhistorisch en Volkenkundig Museum beschikt over vier diverse collecties (natuur, volkenkunde, archeologie en geologie) met in totaal zo'n 6500 geregistreerde objecten. Natuurhistorie is met zo'n 3800 dieren en diergelateerde onderdelen de grootste, gevolgd door Volkenkunde met zo'n 1200 objecten. Geologie is goed voor meer dan 1100 voorwerpen, archeologie telt bijna 400 stukken. Dan zijn er nog enkele schenkingen die wachten op registratie.

Op dit moment is hooguit veertig procent van de voorwerpen tentoongesteld. Door thema-exposities en een maandelijks uitgelicht object wordt getracht meer te laten zien van de vaak bijzondere voorwerpen.

ONDERHOUD

Gemiddeld om de zes weken controleert fa. de Ruiter de collecties op ongedierte. Op die manier werden ondermeer in het depot sporen van houtworm gezien in een van de plankjes waar de dieren op staan, werden onder het wilde zwijn in de achterkast op de bovenverdieping zaten enkele tapijtkevertjes ontdekt en eveneens in de kat en in het lammetje bij de thema-expositie 'Dieren op en rond de boerderij'.

Omdat de kat uit het depot kwam, is daar extra gecontroleerd, maar er zijn geen sporen van tapijtkevertjes gevonden. Met een spuitbus is het depot, de kat, het lam en de achterwandkast met gif bespoten.

REGISTRATIE

Wekelijks is de werkgroep Registratie doende met het beschrijven van objecten (afmetingen, materialen, conditie, af/herkomst) en het fotograferen ervan. Vorig jaar is overgestapt van het registratiesysteem AdLib op Memorix Maior / Brabant Cloud. In 2019 zijn objecten geregistreerd van de afdelingen Volkenkunde, Geologie en Natuur. Voor Volkenkunde zijn alle tentoongestelde objecten uit de zaal Nederlands-Indië (260 stuks) en van de expositie Elpenbeen en Zilver (71 stuks) in MM opgenomen. Daarnaast is een begin gemaakt met objecten uit Afrika, i.v.m. de in 2020 op te zetten expositie over de Witte Paters (70 objecten). Ook zijn 140 vogels en 20 grote skeletdelen uit het depot gefotografeerd en in MM gezet. Voor Geologie waren dat 177 gesteenten, mineralen en fossielen. Het totaal van de in het nieuwe systeem geregistreerde objecten staat eind 2019 op 738. Twee werkgroepleden namen in juni deel aan de Brabant Cloud Deelnemersdag in het Textielmuseum in Tilburg. De eerste geregistreerde objecten verschenen in juli online op de website Brabants Erfgoed in het kader van "Collectie in de Spotlight: Koloniaal Verleden".

INZET COLLECTIE EN –ONDERDELEN

De inzet van collectie(onderdelen) is een goede manier om niet alleen publiciteit te genereren en publiek te trekken, het draagt ook bij aan de professionele uitstraling van het NVMO. Gekoppeld aan de voortgang van een gedegen registratie en daarmee gepaard een kennisverbreding van en over de objecten, kan worden gesteld dat het museum een steeds professionelere organisatie wordt.

Objecten v/d maand

februari: Neanderthalschedel, september: groen zand, oktober: sjamanistische voorwerpen Kalimantan.

(thema-)exposities

In februari waren twee thema-exposities opgezet: **‘Dieren op en rond de boerderij’** (zie blz. 17) en **‘Materniteitbeelden’** (zie blz. 18).

Gedurende de zomermaanden konden bezoekers genieten van de **tentoonstelling ‘Elpenbeen en Zilver’**, met daarin ivoren objecten uit Nederlands Indië, Noord-Afrika en de Congo alsmede een collectie Berberzilver uit Noord-Afrika. In een aparte vitrine stond het schaakspel dat de eerste Broeders van Saint Louis kregen toen zij in 1862 arriveerden op Java. Bijzonder was ook een vijftal objecten uit potvis-ivoor, afkomstig van de walvisvaart in 1962 en 1963, vervaardigd door de oudenbossche kunstenaar Rien Joosen. Hij voer mee tijdens deze walvisvaarten op de Willem Barendsz. in de wateren rond Antarctica.

In het najaar was er de **expositie ‘InteresZAND’**, gebaseerd op de collectie van bijna 500 zanden van over de hele wereld. Strand-, duin-, berg-, rivier- en woestijnzand was te zien en bij elk zand is de plaats van herkomst bekend. Daarnaast waren tal van wetenswaardigheden te ontdekken.

WISENT

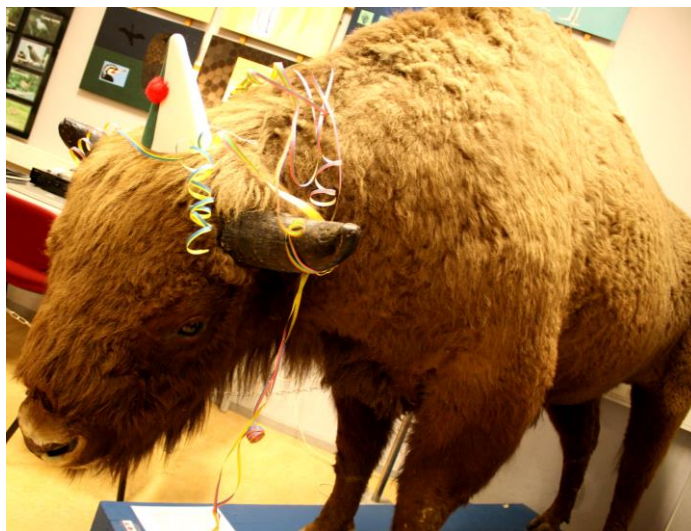
De opgezette wisent werd 100. Dankzij nauwkeurige documentatie is naam, afkomst en nageslacht van het dier bekend. Begin juli werden een wisent- en bizonsschedel uit het depot in de vitrinekast in de Gehoorzaal gelegd en een fossiele wisenthoorn uit de paleontologie-vitrine. Aan de wand werd een vergrote foto uit 1927 opgehangen, in 18 ingelijste delen en voorzien van korte informatieve feiten. Met artikelen in Museum op Zicht, persberichten en een selfie-wedstrijd werd aandacht gevraagd voor de wisent, het jubileum en de wisentfok. Diergaarde ARTIS leverde een uitgebreide scriptie over Schaljapin. Omroep Brabant maakte een ludiek nieuwsonderwerp over de jarige wisent.

Natuurhistorie

Wisent

Het was in 2019 100 jaar geleden dat onze opgezette wisent werd geboren. Dit dier was één van de 56 laatste echte wilde wisenten welke mede aan de basis staat van de huidige kuddes die weer in het 'wild' rondlopen, dus reden om uitgebreid stil te staan bij dit eeuwfeest. De historie van het dier werd uitgediept door een medewerkster van ARTIS. Het dier kwam na zijn dood in 1937 in de collectie van het Zoölogisch Museum Amsterdam, dat in 2011 opging in Naturalis. Veel collectieonderdelen werden afgestoten en in 2013 ontfermde het NVMO zich over de wisent. Daardoor kon (onbedoeld) op tijd een bijzondere herdenking worden voorbereid.

'Dieren op en rond de boerderij'

In februari de thema-expositie 'Dieren op en rond de boerderij' (een vertrouwd beeld van klein leven op een boerderij, met als middelpunt de wulp, een echte vogel van het platteland en Vogel van het jaar 2019)

poes met jong

In een boerschuur in Roosendaal werd tussen balen stro een compleet verdroogde moederpoes met jong gevonden. De bijzondere vondst vond zijn weg naar het NVMO, waar het zorgvuldig werd behandeld en in een vitrine gelegd.

Geologie

Het IVN Roosendaal was via een legaat in het bezit gekomen van een op de natuur georiënteerde verzameling (stenen, zand, schelpen en heel wat zaden, planten, uilenballen en insecten), waaronder ook een uitgebreide zandverzameling van bijna 500 verschillende zandmonsters afkomstig van plekken over de hele wereld. Alles was goed gedocumenteerd en dus een mooie aanwinst voor het NVMO. Het resulteerde in de expositie 'InteresZAND'

Archeologie

De eerste maand van 2019 was nog de tentoonstelling te zien met lokale archeologische vondsten. De expositie toonde artefacten die teruggaan tot het ontstaan van Oudenbosch. Ze werden gevonden tijdens opgravingen eind jaren '90 aan de Kade. De voorwerpen waren te zien tot eind januari 2019.

Via Brabant Cloud kreeg in juli onze Romeinse Collectie extra aandacht.

Volkenkunde

Aanwinst

In januari kreeg het NVMO een korwar uit Nieuw Guinea, uit hetzelfde gebied als de zeldzame zes meter hoge Bisjpaal die het museum bezit. Het voorouderbeeld komt van het eiland Biak in de Geelvinkbaai in de Indonesische provincie Papoea, het vroegere tot Nederlands Oost-Indië behorende westelijke deel van Nieuw-Guinea.

Dergelijke beelden werden gemaakt om overleden voorouders, die lichaamloos op aarde rondzwerven, een nieuw lichaam te geven. Deze korwar betreft een vrij klein exemplaar, mogelijk diende het als onderstuk voor een kinderschedel. Het object is oorspronkelijk afkomstig uit een 19e-eeuwse Duitse verzameling.

Schenking

In november nam het NVMO vijf sjamanistische objecten uit Kalimantan (Borneo) over van het Wereldmuseum in Rotterdam. De vijf objecten van steen, aardewerk, vezels, metaal en hout horen bij elkaar en gezamenlijk vervulden ze een rol bij magische rituelen. De set is van antropologische en educatieve waarde.

De voorwerpen sluiten goed aan op de volkenkundige collectie, vooral omdat zich daarin een aantal soortgelijke voorwerpen bevinden, rituele en/of magische objecten van medicijnmannen, sjamanen en lokale toverdokters. We waren dus verheugd de stukken over te nemen en ze toe te voegen aan onze collectie. Het is mooi dat een groot museum als het Wereldmuseum ons weet te vinden waar het gaat om overdracht van dergelijke bijzondere voorwerpen, die perfect in onze Indië-collectie passen.

‘Materniteitbeelden’

In februari een thema-expositie over ‘Materniteitbeelden’ (moeder-kindbeelden uit Afrikaanse culturen (Yombe, Punu, Baoule, Bamana, Yoruba, Fon, Lulua, Bembe) en het Sepikgebied in Papoea Nieuw Guinea. Een aantal beelden kwam uit de privé-collectie van een medewerker.

(Foto: Sepikbeeld uit Papoea Nieuw Guinea met kenmerken van de neushoornvogel)

Plannen /verwachtingen 2020

EXPOSITIE WITTE PATERS

Een nieuwe thema-expositie wordt voorbereid waarbij de historie van de Witte Paters en hun connectie met de Broeders van Saint Louis centraal staan. Gekoppeld aan de voorwerpen die via hen in het museum terechtkwamen en hun drijfveer om zich in te zetten tegen slavernij, wordt ook aandacht besteed aan hedendaagse vormen van slavernij (vrouwenhandel, mensensmokkel).

m NATUURHISTORISCH **m**
USEUM
VOLKENKUNDIG
OUDENBOSCH

Kinderburgemeester viert feestje met Schaljapin

HALDERBERGE - Hallo, Ik ben Minke Laros. Dit jaar verkozen tot kinderburgemeester van Halderberge.

De maand Oktober en November zijn drukke maanden voor mij als Kinderburgemeester. Ik krijg veel verschillende uitnodigingen, zo ook de uitnodiging om 6 November naar het Natuurhistorisch en Volkenkundig museum te komen. Om daar de verjaardag te vieren van Schaljapin een honderdjarige Wisent. Ik had voor de gelegenheid mijn vriendin meegenomen.

Wat was het interessant om over de geschiedenis van deze Wisent te leren, er waren zelfs mensen vanuit Artis speciaal richting het museum in Oudenbosch gekomen om de verjaardag van de 100-jarige bij te wonen. Na de verhalen van een 'tijdreiziger' mocht ik de taart aansnijden en uiteraard werd er gezongen voor de jarige. Ik heb samen met mijn vriendin nog een rondje door het museum gelopen, dat naast de wisent volop prachtige dingen heeft staan. De moeite waard om zeker ook eens een kijkje te gaan nemen. ●

Halderberge Boel 27-11-2019 week 48

Er is er één jarig bij NVMO.

UDENBOSCH - Het Natuurhistorisch en Volkenkundig Museum in Oudenbosch (NVMO) heeft iets te vieren. Dit jaar is het honderd jaar geleden dat hun opgezette wisent Schaljapin werd geboren. Het eeuwfeest laat het museum natuurlijk niet onopgemerkt voorbijgaan, zeker omdat het een heel bijzonder dier betreft. Niet alleen vanwege de zeldzaamheid, maar ook omdat de kolos één van de laatste van zijn soort was. In 1921 werd de laatste wilde wisent in Polen neergeschoten en in 1926 de laatste in de Kaukasus, waar-

na nog slechts 56 exemplaar over waren in dierentuinen en privécollecties. Een aantal van deze 56 stond aan de basis van de huidige kuddes van ruim vijfduizend exemplaren die weer in Europa rondlopen. Schaljapin was één van die 'stamvaders' en overleed in 1937 na een uitbraak van mond- en klauwzeer in Nederland. Inmiddels is in de Geheerzaal van het museum, waar de wisent staat, alle informatie over Schaljapin te vinden. Met ludieke activiteiten wil het NVMO de aandacht vestigen op de wisentfok.

Schaljapin is te zien in de Geheerzaal van het museum. Via Artis, het Zoölogisch Museum Amsterdam en Naturalis in Leiden belandde het dier in 2013 in Oudenbosch.

Gazet Roosendaal 22-5-2019